

УДК 33

Петренко Валентина Сергіївна

студентка

Київський національний університет технологій та дизайну

Квасова Ольга Петрівна

кандидат економічних наук, доцент

Київський національний університет технологій та дизайну

ОЦІНКА ТА ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

У статті розглянуто основні завдання аналізу фінансового стану та основні групи показників, що характеризують фінансовий стан підприємств. Розглянуто напрями покращення фінансового стану підприємства.

В статье рассмотрены основные задачи анализа финансового состояния и основные группы показателей, характеризующих финансовое состояние предприятий. Рассмотрены направления улучшения финансового состояния предприятия.

The article discusses the basic tasks of financial analysis and major groups of indicators characterizing the financial condition of enterprises. Considered directions improvement of financial condition.

Постановка проблеми. В сучасних умовах ринкового господарства особливої важливості набуває оцінка та шляхи покращення фінансового стану підприємства. На багатьох підприємствах України поширеною причиною нестабільної діяльності та кризових явищ є незадовільна структура капіталу та нестача оборотних коштів. У таких випадках основним напрямком діяльності управлінського складу підприємства має бути розробка і впровадження ефективних заходів щодо поліпшення фінансового стану суб'єкта господарювання. Попередження розвитку негативних кризових явищ на підприємстві є можливим тільки за умови постійного забезпечення

управлінського персоналу інформацією про поточний рівень показників фінансового стану.

Для оцінки фінансового стану підприємства розроблено безліч методик поглибленого аналізу та експрес-аналізу, які ґрунтуються на використанні абсолютних та відносних показників. Такі методики надають можливість виявити проблемні напрями в діяльності підприємства і досліджувати причини, які їх зумовили.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню значення та особливостей оцінювання фінансового стану на підприємстві, а також шляхи його покращення присвячено ряд праць таких науковців, як: Аверіна М.Ю., Акопян А.А., Шмалюк Л.І., Безбородова Т.В., Бурковська А.В., Соловійов О.Ю., Ковалевська А.В. та ін.

Нестабільний стан економіки України обумовлює потребу для кожного суб'єкта господарювання шукати напрями підвищення ефективності своєї діяльності, що потребує знаходження нових дій направлених на подолання недоліків. Вважаємо, що проблемі покращення фінансового стану та пошуку шляхів виходу з кризи приділяється недостатня увага.

Мета статті. Метою статті є дослідження існуючих методик оцінки фінансового стану підприємства та висвітлення основних заходів щодо покращення існуючого фінансового стану.

Виклад основного матеріалу. Аналіз публікацій, присвячених питанням оцінки фінансового стану підприємств дає підстави визначити, що фінансовий стан підприємства характеризується сукупністю параметрів, які виражають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів підприємства. А його оцінка є необхідною умовою для ефективного управління підприємством, для розміщення та використання ресурсів підприємства.

Відмічено, що одним із напрямків вирішення проблем оцінки фінансового стану має бути своєчасне надання менеджерам організації достовірних даних про поточний реальний стан підприємства, які в повному

обсязі висвітлюють існуючі проблеми. З іншої сторони для прийняття ефективних управлінських рішень менеджери після внутрішнього аналізу отриманої інформації, повинні порівнювати її з аналогічними показниками подібних підприємств, зокрема конкурентів, адже порівняльний фінансовий аналіз підприємства відображає більш реальну картину про конкурентоздатність підприємства, а це за умов ринкової економіки має неабияке значення [2, с.124].

Основні завданнями аналізу фінансового стану можна представити у вигляді рис. 1.

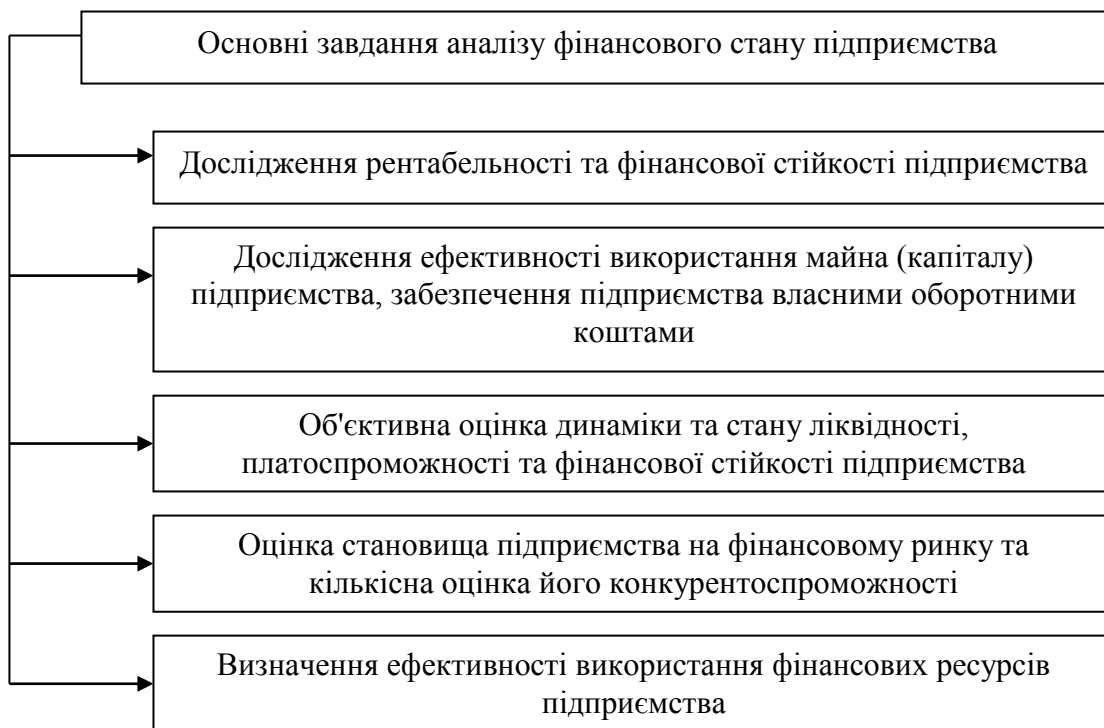

Рис. 1. Основні завданнями аналізу фінансового стану підприємства
[Побудовано автором на основі [3]]

Необхідно відмітити, що оцінку фінансового стану можна об'єктивно здійснити не через один, навіть найважливіший, показник, а лише за допомогою комплексної системи показників, що детально й усебічно характеризують фінансовий стан підприємства.

До основних груп, що комплексно характеризують фінансовий стан підприємства можна віднести такі показники, табл. 1.

Основні групи показників, що використовуються при оцінці фінансового стану підприємства [Побудовано автором на основі [1]]

Групи показників	Характеристика
1	2
1. Показники майнового стану	Дають відомості про тенденції зміни структури фінансових ресурсів підприємства за певний період
2. Показники ліквідності	Зниження значення даних показників може вказувати про загальне погіршення ситуації стосовно забезпечення підприємства оборотними коштами і про необхідність серйозних заходів для управління ними

Продовження табл. 1

1	2
3. Показники фінансової стійкості	Відображають частку власного капіталу в загальній сумі фінансових засобів. Узагальнений показник фінансової стійкості підприємства займає вагоме значення серед інших показників фінансового стану підприємства, адже він відображає інтенсивність використання позикових засобів, рівень довгострокової стійкості підприємства без позикових засобів та ступінь залежності підприємства від короткострокових зобов'язань
4. Показники ділової активності	Дозволяють зробити висновок про ефективність основної діяльності підприємства, що характеризується швидкістю обертання фінансових ресурсів підприємства
5. Показники рентабельності	Характеризують фінансові результати і ефективність діяльності підприємства в цілому

У ході аналізу фінансового стану підприємства можуть використовуватися найрізноманітніші прийоми, методи та моделі аналізу, їхня кількість та широта застосування залежать від конкретних цілей аналізу та визначаються його завданнями в кожному конкретному випадку [5, с.164].

Необхідно відмітити, що найбільш поширеними є балансові методи і моделі, коефіцієнтна оцінка, рейтингова оцінка, інтегральна комплексна оцінка, оцінка ймовірності банкрутства на основі статистичних моделей. Нажаль всі існуючі методи мають свої переваги та недоліки, які повинні враховуватися при оцінці фінансового стану підприємства.

Показники оцінки фінансового стану підприємства мають бути такими, щоб усі ті, хто пов'язаний із підприємством економічними відносинами, могли

одержати відповідь на запитання, наскільки надійне підприємство як партнер у фінансовому відношенні, а отже, прийняти рішення про економічну доцільність продовження або встановлення таких відносин з підприємством.

При оцінці фінансового стану доцільно використання не тільки традиційних методів та способів його діагностування, але й проведення комплексної оцінки фінансового стану господарюючих суб'єктів. Такий підхід на основі комплексної оцінки діяльності підприємства дає змогу одержати не лише підсумкові відомості рівня його роботи, а й формувати напрями підвищення ефективної діяльності підприємства, покращення його фінансового стану [4, с.76].

Комплексна оцінка фінансового стану підприємства передбачає визначення економічного потенціалу суб'єкта, дає змогу забезпечити ідентифікацію його місця в конкурентних ринкових умовах. Оцінка майнового та фінансово-економічного стану підприємства створює необхідну інформаційну базу для прийняття різноманітних управлінських та фінансових напрямків виробничого розвитку, залучення чи здійснення інвестицій тощо [3, с.5].

Так як багато вітчизняних підприємств перебувають у кризовому стані та мають незадовільний фінансовий стан, необхідно розглянути основні напрямки, що можуть позитивно виправити ситуацію та підвищити загальний фінансовий стан підприємств.

Першочерговим етапом у покращання фінансового стану українських підприємств є пошук оптимального співвідношення власного і позикового капіталу, яке б забезпечило мінімальний фінансовий ризик за максимальної рентабельності власного капіталу. Оптимізація ліквідності підприємства реалізується за допомогою оперативного механізму фінансової стабілізації – системи заходів, спрямованих, з одного боку, на зменшення фінансових зобов'язань, а з іншого, на збільшення грошових активів, що забезпечують ці зобов'язання [7, с.134].

В умовах конкурентного середовища актуальності набуває оптимізація збутової політики підприємства. Підприємству необхідно активізувати політику в галузі маркетингу з метою просування своєї продукції, яка фактично за рахунок високої якості та ціни, нижчої від середньо галузевої є конкурентоспроможною.

Доцільно також звернути увагу на те, що для покращання свого фінансового становища виробники товарів та послуг повинні реалізовувати всю продукцію, що застоюється на складах. Для розширення ринків збуту підприємство може створити пункти роздрібної торгівлі. Це призведе до збільшення прибутку та збільшення оборотності капіталу. Впровадження цього проекту звичайно ж не вирішує існуючих фінансових проблем, але дозволить скоротити термін реалізації товару та прискорити розрахунки з кредиторами.

Ще одним напрямком покращання фінансового стану підприємства є збільшення грошових коштів на розрахунковому рахунку підприємства, що збільшить коефіцієнт абсолютної ліквідності і дозволить підприємству брати довго- і короткострокові позики в банку для фінансування поточної діяльності, які видаються лише платоспроможним підприємствам, в яких коефіцієнт абсолютної ліквідності відповідає нормі. Збільшення грошових коштів можна забезпечити за рахунок реалізації зайвих виробничих і невиробничих фондів, здачі їх в оренду.

Наступним напрямком покращання фінансового стану підприємства може стати виробництво і розробка нових видів продукції, яка зацікавить споживачів, а також отримання ліцензій на виробництво “ходових” товарів, що дасть змогу стабілізувати і покращити фінансовий стан підприємства.

Слід відмітити, що фінансовий стан підприємства не може бути стійким, якщо воно не отримує прибутку у розмірах, що забезпечують необхідний приріст фінансових ресурсів, спрямованих на зміцнення матеріально-технічної бази підприємства та їх соціальної сфери.

Пошук резервів, які можуть бути використані для покращення фінансового стану підприємства, проводиться шляхом ґрунтового аналізу всіх складових його діяльності [1, с.94].

Система заходів для підтримки фінансового стану на високому рівні повинна передбачати:

- постійний моніторинг зовнішнього і внутрішнього станів підприємства;
- розробку заходів із зниження зовнішньої вразливості підприємства;
- розробку підготовчих планів при виникненні проблемних ситуацій, здійсненні попередніх заходів для їхнього забезпечення;
- впровадження планів практичних заходів при виникненні кризової ситуації, прийняття ризикових і нестандартних рішень у випадку відхилення розвитку ситуації;
- координацію дій всіх учасників і контроль за виконанням заходів та їхніми результатами [6, с.59].

Саме за таких умов можна забезпечити систему моніторингу кожної із складових позитивного фінансового стану підприємств, яка змогла б надати можливість оптимізувати її відповідно до перспектив розвитку.

Висновки. Фінансовий стан підприємства – це комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів.

Аналіз фінансового стану підприємства дає якісну та кількісну інформацію про його діяльність, яка необхідна для багатьох суб'єктів ринку. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства передбачає визначення економічного потенціалу суб'єкта, дає змогу забезпечити ідентифікацію його місця в конкурентних ринкових умовах.

Заходи, спрямовані на покращання фінансового стану підприємства, можуть містити в собі: вивчення попиту на продукцію, що випускається, з метою розширення ринку; аналіз складових собівартості продукції і

визначення шляхів її зниження; збуту переорієнтації на випуск іншої продукції; виявлення наднормативних запасів матеріальних цінностей для залучення їх в господарський оборот або реалізації; вивчення руху дебіторської заборгованості з метою її зменшення; вивчення можливості одержання довгострокових кредитів; аналіз складових короткострокової дебіторської заборгованості і можливості її зменшення; аналіз складових першочергових платежів із прибутку з метою недопущення нераціональних виплат; контроль за фінансовим станом підприємства і дотриманням виробленої фінансової стратегії.

Перспективою подальших досліджень може стати пошук більш ґрунтовних напрямів покращення фінансового стану вітчизняних підприємств, вирішення проблем здійснення комплексного аналізу фінансового стану.

Література

1. Аверіна М.Ю. Аналіз та оцінка фінансового стану підприємства: шляхи покращення М. Ю Аверіна // Актуальні проблеми економіки. – 2012. – №9. – С. 92-100.
2. Акоюн А.А., Шмалюк Л.І. Основні проблеми оцінки фінансового стану підприємства [Текст] / А. А. Акоюн, Л. І. Шмалюк // Проблеми підвищення ефективності інфраструктури. – 2010. – № 25– С. 123-128.
3. Безбородова Т.В. Сутність та необхідність аналізу фінансового стану // Економіка. Управління. Інновації. Випуск № 1 (11) - 2014. – С. 1-7.
4. Бурковська А.В., Соловйов О.Ю. Комплексний підхід до оцінки фінансового стану підприємства [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/4.2/073.pdf>.
5. Ковалевська А.В. Критичний аналіз методів оцінки фінансового стану підприємства // БізнесІнформ. - №3. – 2012. – С. 163-169.

6. Конєва Н.О., Шаповалова І.О. шляхи покращення фінансового стану підприємств [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://mdu.edu.ua/spaw2/uploads/files/16_13.pdf.
7. Рудницька О.М., Біленська Я.Р. Шляхи покращення фінансового стану українських підприємств / Рудницька О.М., Біленська Я.А. // Вісник “Логістика”, Львів: Вид-во НУ ЛП, 2009. - № 649 – С. 132-138.